

**Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi Liikenneturvas-
ta**

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan perustuslakiuudistukseen liittyen säädettäväksi laki Liikenneturvasta. Liikenneturva on julkisoikeudellinen yhdistys, josta nykyisin säädetään asetuksella ilman lakiin sisältyvää valtuutusta. Liikenneturvan tehtävänä on liikenne- ja viestintäministeriön ohjeiden mukaisesti edistää liikenneturvallisuutta tiedotuksen, valistuksen ja koulutuksen keinoin. Ehdotet-

tuun lakiin sisältyisivät keskeiset Liikenneturvaa, sen tarkoitusta, toimielimiä, valvontaa ja rahoitusta koskevat säännökset. Tarkemmat säännökset annettaisiin valtioneuvoston asetuksella. Esitys ei käytännössä merkitse muutoksia Liikenneturvan asemaan tai tehtäviin.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 2004 alusta.

YLEISPERUSTELUT

1. Johdanto

Liikenneturvallisuustyön keskusjärjestön Liikenneturvan toiminta ja tehtävät liikenneturvallisuustyössä ovat peräisin sen edeltäjälle Tapaturmatorjunta ry:n liikenneturvallisuusjaostolle Taljalle vuonna 1952 uskotuista tehtävistä valtion liikenneturvallisuusviranomaisen apuelimenä.

Tehtävänsä suorittaessaan yhdistys toimi yksityisoikeudellisena järjestönä siten, että valtioneuvosto nimesi yhdistyksen sääntöjen mukaisesti sen päättävän elimen, jossa oli mukana myös valvonnasta ja rahoituksen osoittamisesta vastaavien ministeriöiden edustus. Toiminnan rahoitus järjestettiin liikennevakuutusmaksuista.

Vuoden 1971 lopulla Tapaturmatorjunta ry. jakaantui kahdeksi eri yhdistykseksi, joista toinen, Liikenneturva – Liikenneturvallisuustyön Keskusjärjestö ry., perustettiin jatkamaan Taljan toimintaa valtakunnallisena liikenneturvallisuustyötä suorittavana järjestönä. Keskusjärjestön päätösvaltaa käyttivät sen kokous ja valtuuskunta, jossa olivat mu-

kana erikseen nimetyt viranomaistahojen edustajat. Myös toimeenpanovaltaa käyttävässä hallituksessa oli mukana ministeriötason edustus.

Vuoden 1972 alusta osoitettiin valtion liikenneturvallisuusviranomaisen apuna toimivan neuvottelukunnan tehtävät Liikenneturvalle järjestön suostumuksen mukaisesti.

Ensimmäinen Liikenneturvaa koskeva asetus (787/1973) annettiin vuonna 1973. Tässä yhteydessä yksityisoikeudellisen järjestön oikeudellinen asema muuttui julkisoikeudelliseksi yhdistykseksi. Muutosta oli edesauttamassa se, että julkisen valvonnan järjestämistä yksityisoikeudelliselle järjestölle pidettiin ongelmallisena. Yleisen edun katsottiin edellyttävän tehokasta viranomaisvalvontaa, mutta sen katsottiin voivan toteutua vain rajoitetusti yksityisoikeudellisen yhdistyksen kohdalla. Liikenneturvan hallintoon tuli valtiovallan, järjestöjen ja, aiemmasta poiketen, myös parlamentaarinen edustus. Valvonta tapahtui pitkälti toimielimiin osallistumisen ja varojen käyttöä koskevan suunnitelman vahvistamisen kautta. Asetuksella annettiin Lii-

kenneturvan tehtäväksi sellaisia liikenneturvallisuuksiin koskevia valistus- ja tiedotustoimintaa koskevia tehtäviä, joiden hoitaminen katsottiin luontevimmin olevan suoritettavissa järjestömuotoisen yhteisön avulla. Muutoin toiminnan puitteet pysyivät pitkälti ennallaan. Toinen Liikenneturvaa koskeva asetus (843/1987) annettiin vuonna 1987 ja se on edelleen voimassa.

2. Nykytila

2.1. Lainsäädäntö ja käytäntö

Nykyiset liikenneturvallisuuksien keskusjärjestöä Liikenneturvaa koskevat säännökset sisältyvät vuodelta 1987 olevaan asetukseen Liikenneturvasta (843/1987). Asetuksen mukaan Liikenneturvan tarkoituksena on liikenne- ja viestintäministeriön ohjeiden mukaisesti liikenneturvallisuuden edistäminen harjoittamalla liikenneturvallisuutta koskevaa tiedotus-, valistus- ja koulutustoimintaa, harjoittamalla Liikenneturvan toimintaa palvelevaa tutkimusta, opastamalla ja yhteen sovitamalla jäsenjärjestöjen liikenneturvallisuuksien toimintaa sekä tekemällä aloitteita ja toimimalla muutoinakin liikenneturvallisuuden hyväksi. Se on oikeuskelpoinen julkisoikeudellinen yhdistys, jonka toimialueena on koko maa. Liikenneturvan jäsenenä voivat olla sellaiset valtakunnalliset yhdistykset ja muut yhteisöt, joiden toimialaan tai tehtäviin liikenneturvallisuuden edistäminen kuuluu tai läheisesti liittyy.

Liikenneturva on liikenne- ja viestintäministeriön valvonnassa. Ministeriö vahvistaa vuosittain Liikenneturvan varojen käyttösuunnitelman. Ministeriö asettaa myös toisen keskusjärjestön tilintarkastajista. Liikenneturvan toiminnan rahoitus tapahtuu käytännössä lähes kokonaan liikennevakuutuslain 18 §:n nojalla liikennevakuutusten yhteydessä kerätyn liikenneturvallisuuksimaksun tulosta, jonka osoittamisesta Liikenneturvan toiminnan rahoittamiseen päättää sosiaali- ja terveysministeriö. Liikenneturvan toimintaan on vuodelle 2002 ohjattu näitä varoja 4,51 miljoonaa euroa (sosiaali- ja terveysministeriön asetus vuoden 2002 liikenneturvallisuuksimaksusta; 1321/2001). Toiminnan rahoitukseen voidaan lisäksi käyttää tätä tarkoitus-

ta varten lahjoitettuja tai osoitettuja varoja sekä mahdollisia jäsenmaksutuloloja. Lisäksi Liikenneturvalla on oikeus voittoa tavoittelematta tuottaa ja myydä liikenneturvallisuuksien tiedotus- ja koulutusaineistoja sekä palveluja. Muun kuin liikenneturvallisuuksimaksulla tapahtuvan rahoituksen osuus on keskimäärin 200 000 euron luokkaa.

Liikenneturvan hallinto noudattelee yleistä järjestöhallinnon mallia, jossa ylimpänä päätösvaltaa käyttävänä asteena on keskusjärjestön kokous. Seuraavassa asteessa päätösvaltaa käyttää hallintoneuvosto, jonka kokoonpanossa ovat edustettuina jäsenjärjestöjen edustajista valitut jäsenet ja Liikenneturvan julkisoikeudellisesta asemasta ja rahoituksen lähteestä johtuen viranomaisen edustajat. Hallintoneuvostossa on puheenjohtaja ja 11 muuta jäsentä, jotka määrätään tai valitaan kahdeksi kalenterivuodeksi kerrallaan siten, että kunakin vuonna puolet on erovuorossa. Valtioneuvosto määrää hallintoneuvoston puheenjohtajan ja neljä eri ministeriöitä edustavaa jäsentä ja näiden henkilökohtaiset varajäsenet. Keskusjärjestön kokous valitsee muut jäsenet ja näiden varajäsenet. Hallintoneuvostossa edellytetään olevan sekä miehiä että naisia. Hallintoneuvoston tehtävänä on muun muassa vahvistaa seuraavan vuoden toimintasuunnitelma ja talousarvio, valvoa Liikenneturvan talouden ja varojen hoitoa, käsitellä sen toimintaa koskevat periaatteelliset asiat, huolehtia toiminnan kehittämisestä ja valvoa järjestön etua ja oikeutta sekä muutoinakin käyttää ylintä päätösvaltaa asioissa, jotka eivät kuulu keskusjärjestön kokouksen päätösvaltaan. Keskusjärjestön kokouksen tehtäviin kuuluu muun muassa käsitellä edellisen vuoden toimintakertomus, tilinpäätös ja tilintarkastajien lausunto sekä päättää tilinpäätöksen vahvistamisesta ja vastuuvapauden myöntämisestä hallintoneuvoston jäsenille ja toimitusjohtajalle, päättää hallintoneuvoston puheenjohtajan ja jäsenten sekä tilintarkastajien palkkioista, mahdollisista jäsenmaksuista ja sen määrästä. Toimeenpanevana asteena Liikenneturvassa on toimitusjohtaja. Toimitusjohtajalla on apunaan johtoryhmä, johon kuuluu toimitusjohtaja ja tarvittava määrä hallintoneuvoston valitsemia muita Liikenneturvan toimihenkilöitä.

Liikenneturvaan kuuluu useita jäsenjärjes-

töjä tai –yhteisöjä, joiden sääntöihin sisältyy maininta liikenneturvallisuuksista. Edustettuina ovat esimerkiksi erilaiset liikenteen alan sekä auto- ja moottorialan yhteisöt ja järjestöt, nuorisjärjestöt, raittius- ja terveysjärjestöt, urheilujärjestöt ja vakuutusyhtiöt.

2.2. Nykytilan arviointi

Liikenneturvaa koskeva asetus on niin kutsuttu omaperäinen asetus, joka on vuonna 1987 annettu hallitusmuotoon perustuneen presidentin asetuksenantovallan (28 §) nojalla. Uuden perustuslain 80 §:n 1 momentin mukaan asetuksenantovaltuuksista on säädettävä lain tasolla. Lakiin sisältyvää valtuutta Liikenneturvaa koskevan asetuksen antamiseen ei ole, eikä asetus ole myöskään annettavissa perustuslakiin sisältyvän valtuuden nojalla.

Asetuksen mukaan Liikenneturva on julkisoikeudellinen yhdistys, jonka tehtävänä on liikenneturvallisuuden edistäminen liikenne- ja viestintäministeriön ohjeiden mukaisesti tiedotuksen, viestinnän ja koulutuksen keinoin. Kansalaisten turvallisuudesta huolehtiminen kuuluu perinteisesti julkisen vallan tehtäviin ja myös Liikenneturvan tehtävää pidetään julkisena tehtävänä. Perustuslain 124 §:n mukaan julkinen hallintotehtävä voidaan antaa muulle kuin viranomaiselle vain lailla tai lain nojalla, jos se on tarpeen tehtävän tarkoituksenmukaiseksi hoitamiseksi eikä vaaranna perusoikeuksia, oikeusturvaa tai muita hyvän hallinnon vaatimuksia. Myös toiminnan luonteesta johtuen nykysääntelyn taso ei ole riittävä.

Liikenneturva muodostaa osan liikenneturvallisuustyön organisaatiota vastaten sille säädettyjen liikenneturvallisuustiedottamista, -valistusta ja –koulutusta koskevien tehtäviensä mukaisesti osaltaan liikenneturvallisuustyön tuloksellisuudesta. Liikenneturvallisuustyön tehokkuus ja tuloksellisuus edellyttää koko organisaatiolta toimintakykyä ja tehokkuutta. Järjestömuotoinen Liikenneturva vastaa kansalaisiin suunnattavasta tiedotuksesta, valistuksesta ja koulutuksesta kun tavoitteena on vaikuttaa kansalaisten liikennekäyttäytymiseen ja arvovalintoihin liikenteen turvallisuuden ylläpitämiseksi ja lisäämiseksi. Järjestömuotoinen Liikenneturva

soveltuu tähän tehtävään hyvin täydentäen varsinaista viranomaistoimintaa, johon katsotaan esimerkiksi tiedottamisen alalla kuuluvan ensisijaisesti säännöksistä tiedottaminen. Keskusjärjestöluonteesta johtuen Liikenneturvan keskeinen tehtäväalue on toimia jäsenjärjestöjensä liikenneturvallisuustyön kojoajana ja tukijana sekä myötävaikuttaa liikenneturvallisuusnäkökohtien huomioon ottamiseksi päätöksenteossa sekä jäsenjärjestöissä ja viranomaistoiminnassa.

Tarvetta organisaation tai tehtävien uudistamiseen ei tässä yhteydessä ole. Liikenneturvan toimintaa ja sisäistä organisaatiota on kehitetty vuosien kuluessa, jotta sillä olisi paremmat toimintaedellytykset turvallisuustyöhön tehtäviensä mukaisesti. Viimeksi organisaatiota muutettiin vuonna 1998 annetulla asetuksella (173/1998) hankeorganisaatioon siirtymisen yhteydessä. Sen seurauksena toiminta toteutetaan vuosittain hyväksytyinä ja rahoitettuina hankkeina. Organisaatiota kehitettiin tässä yhteydessä joustavammin palvelemaan näitä tavoitteita perustamalla johtoryhmä toimitusjohtajan avuksi. Liikenneturva on viranomaisvalvonnassa ja sen toiminta rahoitetaan sosiaali- ja terveysministeriön myötävaikutuksella liikennevakuutusmaksujen yhteydessä kerättävällä liikenneturvallisuusmaksulla. Varat tarkoitusta varten osoitetaan vuodeksi kerrallaan.

3. Esityksen tavoite ja ehdotus

Esityksen tavoitteena on saattaa liikenneturvallisuustyön keskusjärjestöä Liikenneturvaa koskeva säännöstö säädösten tasoltaan perustuslain vaatimuksia vastaavaksi sen asemaa tai tehtäviä liikenneturvallisuustyössä muuttamatta. Esitykseen ei sisälly Liikenneturvaa tai sen toimintaa koskevia asiallisia muutoksia. Liikenneturvan toiminta säilyisi ennallaan.

Koska Liikenneturvaa koskevalle omaperäiselle asetukselle ei ole perustuslain 80 §:ssä edellytettyä lakitasoista valtuussäännöstä ehdotetaan säädettäväksi laki Liikenneturvasta. Lakiin sisällytettäisiin keskeiset keskusjärjestöä, sen asemaa, tarkoitusta, toimielimiä, rahoitusta ja valvontaa koskevat säännökset. Muista Liikenneturvaa koskevis-

ta asioista säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella lakiin sisällytettävien valtuuksien mukaan.

Liikenneturvan asema ja tehtävät liikenneturvallisuustyössä ehdotetaan pysytettäväksi ennallaan. Liikenneturvan tehtävänä on tiedottamalla, valistamalla ja asiantuntijajärjestönä vapaaehtoisuuskoulutusta tarjoamalla vaikuttaa tienkäyttäjien arvoihin, asenteisiin ja liikennekäyttäytymiseen sekä liikenneturvallisuustietouden ja arvostuksen parantamiseen yhteiskunnassa. Käytännössä toiminta sisältää mm. ajankohtaisten liikenneturvallisuuskysymysten käsittelyä viestinnän ja kampanjoinnin keinoin, liikenteen turvallisuuden ja turvavarusteisiin liittyvän tiedon tarjoamista kansalaisille sekä myös asiantuntija-apua järjestöissä ja alueellisessa liikenneturvallisuustyössä toimiville henkilöille liikenneturvallisuuskäytännöiden huomioon ottamiseksi. Toimintaan liittyy myös koulutusohjelmien ja -aineistojen tuottamista ja tarjoamista eri kuljettajien ja kuljettajaryhmien vapaaehtoiseen koulutukseen.

Perustuslain 124 §:n mukaan julkinen hallintotehtävä voidaan antaa muun kuin viranomaisen hoidettavaksi, jos se on tarpeen tehtävän tarkoituksen mukaiseksi hoitamiseksi, eikä vaaranna perusoikeuksia, oikeusturvaa tai muita hyvän hallinnon vaatimuksia. Tehtävä, johon liittyy merkittävää julkisen vallan käyttöä voidaan kuitenkin antaa vain viranomaiselle.

Liikenneturvan tiedotuksesta, valistuksesta ja koulutuksesta muodostuva tehtävä on katsottava lähinnä palvelutehtävän luonteiseksi julkiseksi tehtäväksi. Tehtävään ei sisälly julkisen vallan käyttöä. Liikenneturvalla ei ole hallinto- tai valvontatehtäviä eikä se muutoinkaan tee kansalaisia tai heidän oikeuksiaan ja etujaan koskevia päätöksiä tai muitakaan hallintopäätöksiä. Liikenneturvan tehtävien luonne huomioon ottaen niiden on edelleenkin katsottava soveltuvan asiantuntijaorganisaation hoidettavaksi varsinaisen viranomaiskoneiston ulkopuolella ja tulevan tällä tavoin tarkoituksenmukaisimmin hoidetuiksi perusoikeuksia, oikeusturvaa tai muita hyvän hallinnon vaatimuksia vaarantamatta. Hyvän hallinnon vaatimusten huomioon ottamiseksi toiminnassa ehdotetaan lakiin sisällytettäväksi tarvittavat säännökset.

Perustuslakivaliokunta on perustuslain säätämisen yhteydessä ja muuten kannanotoissaan korostanut oikeusturvan ja hyvän hallinnon vaatimusten noudattamista toiminnassa silloin, kun hallintotehtäviä uskotaan muulle kuin viranomaiselle. Tässä tarkoituksessa valiokunta on pitänyt tärkeänä hallintomenettelyä, viranomaisten toiminnan julkisuudesta ja viranomaisten käytettävästä kielestä annettujen yleisten säännösten soveltamista toimintaan. Lisäksi on edellytetty tehtävien hoitamisesta ja siinä noudatettavasta menettelystä annettavan riittävän yksityiskohtaiset säännökset oikeusturvanäkökohtien huomioon ottamiseksi ja julkisia tehtäviä hoitavien henkilöiden kuulumiseksi rikosoikeudellisen virkavastuun piiriin.

Liikenneturvan toiminnassa olisi noudatettavan soveltuvin osin viranomaisten käytettävästä kielestä annettuja yleisiä säännöksiä (kielilaki 148/1922). Hyvän hallinnon takeet edellyttävät, että tiedotus- ja muuta toimintaa hoidettaessa väestön tarpeet otetaan huomioon yhtäläisin perustein.

Hallintomenettelylain (598/1982) mukaan lakia sovelletaan hallintomenettelyyn, millä tarkoitetaan hallintoasian käsittelyä viranomaisessa. Liikenneturvan toimintaan ei sisälly hallintopäätösten tekoa tai julkisen vallan käyttöä. Siinä ei puututa kansalaisten oikeusasemaan tekemällä heidän oikeuksiaan tai etujaan koskevia päätöksiä. Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 4 §:n 2 momentin mukaan mainittua lakia sovelletaan lain tai asetuksen tai niiden nojalla annetun säännöksen ja määräyksen perusteella julkista tehtävää hoitaviin yhteisöihin, laitoksiin, säätiöihin ja yksityisiin henkilöihin niiden käyttäessä julkista valtaa. Liikenneturvan toiminnassa ei käytetä julkista valtaa. Perustuslain 124 §:stä katsotaan kuitenkin seuraavan, että aina julkista tehtävää hoidettaessa tulee noudattaa hyvän hallinnon vaatimuksia. Tämän johdosta ehdotetaan mainittuja yleishallinto-oikeudellisia lakeja sovellettavaksi soveltuvin osin myös Liikenneturvan tässä laissa tarkoitettuun toimintaan. Lisäksi ehdotetaan myös valtion maksuperustelakia (150/1992) soveltuvin osin sovellettavaksi Liikenneturvan tässä laissa tarkoitettujen toiminnan yhteydessä tuotettuihin suoritteisiin. Erityisten

muutoksenhakua koskevien säännösten sisällyttäminen lakiin ei sen sijaan ole oikeusturvavasyistä tarpeen, koska toiminnassa ei tehdä hallintopäätöksiä, joiden varalta olisi syytä varautua oikeusturvakeinoin. Mikäli oikeusturvakeinoja poikkeuksellisesti tarvittaisiin voitaisiin turvautua hallintolainkäyttölain (586/1996) mukaiseen menettelyyn. Valtion maksuperustelaki sisältää puolestaan säännökset suoritmaksujen määräämistä koskevista muutoksenhausta. Koska toiminnassa ei käytetä julkista valtaa ei virkavastuuta koskevia säännöksiä ole tarpeen säätää sovellettaviksi.

Liikenneturvan asemaan, organisaatioon tai tehtäviin ei tässä yhteydessä ehdoteta muutoksia. Liikenneturvan tässä laissa tarkoitettu toiminta tapahtuisi liikenneturvallisuuden edistämiseksi tiedotuksen, valistuksen ja koulutuksen keinoin. Liikenneturvan valvonta pysytettäisiin ennallaan. Liikenneturva olisi edelleen liikenne- ja viestintäministeriön valvonnassa. Ministeriö vahvistaisi vuosittain varojen käyttösuunnitelman, määräisi toisen tilintarkastajista ja osallistuisi päätösvaltaa käyttävän toimielimen, nykyisin hallintoneuvosto, toimintaan edustajansa kautta. Toimielimen nimike ehdotetaan tarkistettavaksi hallitukseksi, mikä kuvaa selkeämmin sen asemaa yhdistysmuotoon järjestetyssä toiminnassa. Samoin toiminnan rahoitus ehdotetaan pysytettäväksi ennallaan tosin kirjaamalla myös päärahoituslähde säännöksiin.

4. Esityksen vaikutukset

4.1. Taloudelliset vaikutukset

Esityksellä ei ole taloudellisia vaikutuksia. Toiminta ehdotetaan vakiintuneen käytännön mukaisesti rahoitettavaksi edelleen liikennevakuutusmaksuihin sisällytettävästä liikenneturvallisuuden edistämiseen tarkoitettulla maksulla, jonka keräämisestä samoin kuin osoittamisesta tähän tarkoitukseen päättää sosiaali- ja terveysministeriö vuosittain tehtävällä päätöksellä.

4.2. Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset

Esityksellä ei ole organisaatio- tai henkilöstövaikutuksia, koska tässä yhteydessä ei esitetä muutoksia Liikenneturvan tai liikenneturvallisuuksuustyön organisaatioon tai tehtäviin.

5. Asian valmistelu

5.1. Valmisteluvaiheet

Asia on valmisteltu virkatyönä liikenne- ja viestintäministeriössä.

5.2. Lausunnot

Esitysehdotuksesta pyydettiin lausunnot oikeusministeriöltä, sosiaali- ja terveysministeriöltä, valtiovarainministeriöltä ja Liikenneturvalta. Niissä kannatettiin lain säätämistä, mutta erityisesti oikeusministeriön ja sosiaali- ja terveysministeriön lausunnoissa pidettiin ehdotettua kattavampaa sääntelyä tarpeellisena. Oikeusministeriön lausunnossa korostettiin oikeusturvan ja hyvän hallinnon vaatimusten noudattamisen, yhdistysoikeudellisen sääntelyn riittävyuden sekä riittävien asetuksenantovaltuuksien takaamiseksi tarpeellisia säännöksiä. Myös valtionalouden tarkastusviraston toimivalta Liikenneturvan tarkastamiseen edellytettiin tarkemmin selvitettäväksi. Tarkastusvirastolta erikseen pyydetyn lausunnon mukaan Liikenneturvan rahoituslähdeä koskevista säännöksistä ei ole selkeästi johdettavissa, että toiminnan rahoittamisessa liikenneturvallisuusmaksutulosta olisi kysymys valtionalouden tarkastusvirastosta annetun lain 2 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettua valtion varojen käytöstä, minkä johdosta mainittua säännöstä ei voida viraston mukaan soveltaa Liikenneturvan tarkastamiseen. Sosiaali- ja terveysministeriön lausunnossa toivottiin tarkempaa sääntelyä toimielinten muodostamisesta, toiminnasta ja toimivallasta. Lausunnoissa tehdyt huomautukset on pyritty ottamaan huomioon esityksessä.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotuksen perustelut

1 § *Liikenneturva ja sen tarkoitus.* Pykälä vastaa sisällöltään voimassa olevan asetuksen 1 §:ä. Liikenneturva on vapaaehtoisen liikenneturvallisuuksien keskusjärjestö, jonka toimialueena on koko maa. Valtakunnallisen toiminnan ohella sillä on alueellista toimintaa. Liikenneturva on julkisoikeudellinen yhdistys, josta nykyisten asetustason säännösten sijaan säädettäisiin lailla. Liikenneturvan oikeudelliseen asemaan julkisoikeudellisena yhdistyksenä ei ehdoteta muutoksia. Liikenneturvan kotikunta on Helsinki.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin Liikenneturvan tarkoituksesta. Voimassa olevan asetuksen mukaan Liikenneturvan pääasiallisena tehtävänä on liikenne- ja viestintäministeriön ohjeiden mukaisesti edistää liikenneturvallisuuksien tiedotuksen, valistuksen ja koulutuksen keinoin. Liikenneturvan toiminta käsittää pääasiassa liikenneturvallisuuksien ja -palveluiden valmistamista ja tarjoamista yleisesti saataville mainituin keinoin. Säännöksen mukaan Liikenneturvan tarkoituksena on liikenneturvallisuuksien edistäminen tiedotuksen, valistuksen ja koulutuksen keinoin. Liikenneturvan tehtävistä tarkoituksensa toteuttamiseksi säädettäisiin lakiin otettavan valtuuden perusteella valtioneuvoston asetuksella. Tehtävät sisältävät tiedotusta, opastusta, ohjausta ja neuvontaa ja vastaavat nykyisessä asetuksessa määritellyjä tehtäviä. Liikenneturvan toimintaa ohjaa käytännössä hallintoneuvosto, jonka toiminnassa liikenne- ja viestintäministeriö on eräiden muiden ministeriöiden kanssa mukana. Koska ministeriö ei tässä tarkoituksessa ole antanut erikseen mitään ohjeita, ehdotetaan säännöstä tältä osin tarkistettavaksi. Liikenneturvan valvontaa ja siihen liittyvää ohjausta koskevat säännökset sisältyvät 6 §:ään.

Liikenneturva edistäisi edelleen liikenneturvallisuuksien harjoittamalla edellä tarkoitettua toimintaa ja Liikenneturvan toimintaa palvelevaa tutkimusta, opastamalla ja yhteen soveltamalla jäsenjärjestöjen liikenneturvallisuuksien toimintaa, tekemällä aloitteita ja toimimalla muutoinkin tavoitteen hyväksi. Liikennetur-

van harjoittama tutkimustoiminta palvelisi edelleenkin lähinnä vain sen omaa toimintaa, koska sitä ei ole tarkoitettu yleiseksi tutkimuslaitokseksi. Tämä ei estäisi Liikenneturvaa suorittamasta edelleen myös tilauksesta tehtävääalaansa kuuluvia tutkimuksia. Liikenneturvallisuuksien keskusjärjestönä Liikenneturva toimisi jäsenjärjestönsä liikenneturvallisuuksien vahvistajana ja väljänä välittää näitä näkemyksiä edelleen viranomaisien päätöksentekoon.

Nykyisen asetuksen mukaan Liikenneturvalla on oikeus voittoa tavoittelematta tuottaa ja myydä liikenneturvallisuuksien tiedotus- ja koulutusaineistoja sekä palveluja. Käytännössä tämä on tarkoittanut erilaisten yritysten ja yhteisöjen koulutustarpeisiin suunnattujen palveluiden tuottamista ja myymistä. Liikenneturva on järjestänyt tai ollut mukana järjestämässä erilaista toimialaansa liittyvää vapaaehtoista koulutusta mm. yleisesti saatavilla olevia ennakoivan ajamisen kursseja, ikääntyneille autoilijoille tarkoitettuja kertauskursseja sekä tilauksesta erilaisille yrityksille niiden palveluksessa oleville kuljettajille suunnattuja ennakoivan ja taloudellisen ajamisen kursseja. Säännös mahdollistaa paitsi itse tuotetun myös yhteistyötahojen tuottaman materiaalin myynnin. Voimassa olevien säännösten mukaan palvelujen tuottamisella ja myymisellä ei ole voitu tavoitella liiketaloudellista voittoa. Jatkossakin Liikenneturvan tehtävänä tulisi olla yleinen tiedotus- ja valistustoiminta liikenneturvallisuuksille myönteisten asenteiden ja arvostusten ylläpitämiseksi ja edistämiseksi sekä toisaalta toimiminen keskusjärjestönä ja jäsenjärjestöjen liikenneturvallisuuksien kokoajana. Liikenneturvan koulutustoiminnan tulee liittyä tähän toimintaan ja olla sitä tukevaa. Tällaista koulutustoimintaa on esimerkiksi sääntömuutoksista ja erilaisista ajankohtaisista liikennekäyttäytymistä koskevista asioista tiedottaminen yleisesti tai eri tienkäyttäjärhyille, toimintaa tukevien koulutusohjelmien ja aineistojen tuottaminen sekä kouluttajien kouluttaminen näiden koulutusohjelmien mukaiseen opettamiseen, jäsenjärjestöjen kurssi-toimintaan osallistuminen ja asiantuntija-

avun antaminen viranomaisten koulutustilaisuuksissa. Liikenneturvan koulutuspalvelujen tuottaminen on usein ollut seurausta siitä, ettei vastaavia palveluja muuten ole ollut saatavilla. Useissa tapauksissa Liikenneturvan toiminnalla on ollut palveluja käynnistävä vaikutus. Vapaaehtoisen koulutuksen kohdalla palvelujen tarjonta markkinaehtoisina johtaa kuitenkin usein siihen, ettei kysyntää löydy kalliista hinnasta johtuen. Liikenneturvallisuuden kannalta Liikenneturvan toiminta voi tällaisessa tapauksessa tavoittaa laajemmin eri ryhmät ja olla myös koulutuksen sisällön kannalta perusteltua. Liikenneturvan toiminnan tulisi kuitenkin edelleen tapahtua voittoa tavoittelematta. Mikäli riittäviä liikenneturvallisuuspalveluja on saatavana muiden palveluntarjoajien toimesta ei Liikenneturvan ole kuitenkaan tarpeen kilpailla samoilla markkinoilla, esimerkiksi oppikirjojen toimittajien tai kurssien järjestäjien kanssa eikä sitä voida pitää sen julkisoikeudelliseen tehtäväänsä kuuluvana.

2 § *Oikeustoimikelpoisuus.* Liikenneturva olisi oikeuskelpoinen yhdistys, joka voi yhdistyslain 6 §:n 1 momentin edellytyksin hankkia oikeuksia ja tehdä sitoumuksia sekä kantaa ja vastata.

3 § *Liikenneturvan toimielimet.* Liikenneturvan toimielimistä ja niiden tehtävistä säädetään nykyisessä asetuksessa. Toimielimiä ovat järjestön kokous, hallintoneuvosto sekä toimitusjohtaja ja tämän neuvoo-antava elinjohtoryhmä. Järjestön kokouksesta ja hallintoneuvostosta ehdotetaan otettavaksi säännökset lakiin. Niiden tehtävistä samoin kuin muista toimielimistä ja niiden tehtävistä ehdotetaan säädettäväksi valtioneuvoston asetuksella. Säännökset ehdotetaan yhtä nimekmuutosta lukuun ottamatta pysytettäväksi asiallisesti ennallaan.

Keskusjärjestön kokouksen asema on yleistä järjestömallia vastaava. Kokouksen tehtävänä on käsitellä edellisen vuoden toimintakertomus, tilinpäätös ja tilintarkastajien lausunto sekä päättää tilinpäätöksen vahvistamisesta ja vastuuvapauden myöntämisestä tilivelvollisille, joita ovat hallintoneuvosto ja toimitusjohtaja. Järjestön kokouksen muodostavat siinä päätösvaltaa käyttävät jäsenet. Keskusjärjestön kokouksesta, sen tehtävistä, kokousmenettelyyn liittyvistä toimenpiteistä

ja muista sitä koskevista merkityksellisistä asioista säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella.

Nykyisessä asetuksessa määritellään hallintoneuvoston tehtävät. Nimenomaisten tehtävien lisäksi siinä todetaan hallintoneuvoston käyttävän muutenkin ylintä päätösvaltaa asioissa, jotka eivät kuulu keskusjärjestön kokouksen päätösvaltaan. Hallintoneuvoston tehtävät, joita ovat esimerkiksi vahvistaa seuraavan vuoden toimintasuunnitelma ja talousarvio sekä päättää jäsenten ottamisesta ja erottamisesta, ehdotetaan pysytettäväksi ennallaan valtioneuvoston asetukseen otettavalla säännöksellä. Lakiin ehdotetaan sisällytettäväksi vain säännös toimielimen yleisestä päätösvallasta. Toimielin on osaksi valtioneuvoston asettama osan jäsenistä valitsee keskusjärjestön kokous. Liikenneturvan asemasta ja tehtävästä johtuen ehdotetaan valtioneuvoston tehtävä puheenjohtajan ja viranomaisedustuksen määrääjänä säilytettäväksi. Nykyinen hallintoneuvosto vastaa yhdistyslaissa tarkoitettua hallitusta. Nimikkeen ei katsota selkeästi soveltuvan yhdistysmuotoiseen organisaatioon ja kuvaavan sen yhdistysoikeudellista asemaa ja vastuuta, minkä johdosta se ehdotetaan tarkistettavaksi hallitukseksi. Hallituksessa olisi edelleen valtioneuvoston määräämä puheenjohtaja ja toiminnan kannalta neljän keskeisen ministeriön edustus sekä keskusjärjestön kokouksen valitsemat edustajat. Ministeriöistä Liikenneturvan hallituksessa ovat mukana liikenne- ja viestintäministeriö, sisäasiainministeriö, opeutusministeriö ja sosiaali- ja terveysministeriö. Hallituksen jäsenet määrättäisiin tai valittaisiin edelleen kahdeksi kalenterivuodeksi kerrallaan siten, että kunakin kalenterivuonna olisi puolet jäsenistä erovuorossa.

Säännökset toimitusjohtajasta ja hänen apunaan toimivasta johtoryhmästä sisällytettäisiin valtioneuvoston asetukseen. Toimitusjohtajan tehtävänä olisi huolehtia Liikenneturvan talouden ja varojen hoidosta, valmistella hallituksessa käsiteltävät asiat, panna sen päätökset täytäntöön ja hoitaa tehtävät, joita ei ole määrätty hallituksen tehtäviksi sekä johtaa toimintaa työjärjestyksen mukaisesti. Johtoryhmään kuuluisivat toimitusjohtaja ja hänen sijaisensa sekä tarvittava määrä hallituksen valitsemia Liikenneturvan toimi-

henkilöitä. Yksi näistä olisi valittava henkilöistöneuvoston esityksestä. Johtoryhmä avustaisi edelleen toimitusjohtajaa. Jotain Liikenneturvan toimialaan kuuluvaa asiaa tai asiaryhmää käsittelemään voitaisiin asettaa neuvottelu- ja toimikuntia.

Pykälän 3 momenttiin sisältyisi valtuus toimielimiä koskevien tarkempien säännösten antamiseen. Siihen sisältyisi myös säännös menettelystä valtioneuvoston määräämää edustajaa vaihdettaessa kesken toimikauden.

4 §. *Toiminnan rahoitus.* Voimassa olevan asetuksen 3 §:n 1 momentin mukaan Liikenneturvan toiminnan rahoitukseen voidaan käyttää tähän tarkoitukseen osoitettuja tai lahjoitettuja varoja sekä mahdollisista jäsenmaksuista kertyviä tuloja. Säännös ehdotetaan siirrettäväksi lakiin. Säännökseen ehdotetaan lisättäväksi maininta siitä, että Liikenneturvan suoritteista saatavaa maksutuloa voidaan käyttää toiminnan rahoitukseen. Säännöksessä ehdotetaan säädettäväksi Liikenneturvan rahoituksen pääasiallisesta rahoitustavasta, joka on ollut liikenneturvallisuusmaksun ohjaaminen tähän tarkoitukseen sosiaali- ja terveysministeriön päätöksellä. Tieliikenneonnettomuuksien tutkintaa on rahoitettu samasta rahoituslähteestä ja rahoitusta koskeva säännös on nyttemmin sisällytetty sitä koskevaan lainsäädäntöön. Myös Liikenneturvan kohdalla olisi tehtävälän luonteen ja vakiintuneen käytännön pohjalta perusteltua säätää asiasta nimenomaisesti.

Rahoitus voisi tapahtua edelleen liikennevakuutuslain 18 §:n säännöksen nojalla liikennevakuutusmaksuihin sisällytettävällä liikenneturvallisuuden edistämiseen tarkoitettulla maksulla. Sosiaali- ja terveysministeriö päättää maksusta ja sen osoittamisesta laissa säädettyihin tarkoituksiin. Voimassa olevassa asetuksessa ei tätä päärahoituslähdettä ole nimenomaisesti mainittu. Nykyiseen asetukseen kirjattujen muiden rahoituslähteiden osuus on häviävän pieni. Liikenneturvallisuusmaksusta on perinteisesti osoitettu varoja myös liikenneonnettomuuksien tutkintatoimintaan. Asiasta on viimeksi määrätty sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella vuoden 2002 liikenneturvallisuusmaksusta. Laki tie- ja maastoliikenneonnettomuuksien tutkinnasta (24/2001) annettiin 19 päivänä tammikuuta 2001 ja sillä aiemmin vapaaehtoistoimin-

tana hoidettu tehtävä saatettiin lakisääteiseksi. Mainittuun lakiin sisällytettiin säännös toiminnan rahoituksesta. Lain 16 §:n 1 momentin mukaan liikenneonnettomuuksien tutkinnasta aiheutuvien kustannusten kattamiseen voidaan käyttää liikennevakuutuslain (279/1959) 18 a §:n 1 momentin mukaisella liikenneturvallisuuden edistämiseen tarkoitettulla maksulla kerätyjä varoja. Mainitun 16 §:n mukaan toiminnan rahoitukseen voidaan käyttää myös muita tähän tarkoitukseen osoitettuja varoja. Liikenneturvan kohdalla ehdotetaan meneteltäväksi vastaavasti.

5 § *Yleishallinto-oikeudellisten periaatteiden soveltaminen.* Perustuslain 124 §:n mukaan ei julkisen tehtävän hoitaminen varsinaisen hallinnon ulkopuolella saa vaarantaa perusoikeuksia, oikeusturvaa tai muita hyvän hallinnon vaatimuksia. Hyvän hallinnon vaatimuksista ei ole yksiselitteisesti säädetty. Kannanotoissaan perustuslakivaliokunta on katsonut mainitun säännöksen mukaisen menettelyn edellyttävän vähintään hallintomenettelylain, viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain ja viranomaisessa käytettävästä kielestä annettujen yleisten säännösten soveltamista toiminnassa aina kun kysymyksessä on julkisen tehtävän hoitaminen. Hallintomenettelylain ja julkisuuslain säännökset taas sellaisenaan rajaisivat esityksessä tarkoitettun toiminnan soveltamispiirin ulkopuolelle ilman perustuslaista johdettavia vaatimuksia. Liikenneturvan tässä laissa tarkoitettuun tiedotus- ja valistustehtävään ei liity julkisen vallan käyttöä eikä varsinaista hallintomenettelyä hallintoasiain käsittelyineen. Johtuen Liikenneturvan ominaisuudesta julkisoikeudellisena yhdistyksenä, jolla on lainsäädännössä osoitettu tehtävä, ehdotetaan tätä julkista tehtävää hoidettaessa soveltuvin osin noudatettavaksi hallintomenettelylakia, lakia viranomaisten toiminnan julkisuudesta ja kielilakia. Kielilain vaatimuksista johtuen väestön tarpeet tulisi ottaa tasapuolisesti huomioon tiedotus- ja valistuskampanjoita järjestettäessä ja muuten toiminnassa. Hallintomenettelylain ja julkisuuslain soveltaminen on ongelmallisempaa, koska sen toiminta ei vastaa kuvaa varsinaisesta hallintotoiminnasta. Liikenneturvan tulisi kuitenkin esimerkiksi tiedotustoimintaansa mahdollisesti liittyvässä neuvonnassa menetellä hallintoviran-

omaisen tavoin. Siltä osin kuin on kysymys tässä laissa tarkoitetun tehtävän ulkopuolelle jäävästä toiminnasta, kuten yhdistystoiminnasta tai sisäisestä hallinnosta, ei tarvetta esimerkiksi julkisuuslain soveltamiseen ole eikä sitä ehdotuksen mukaan sovellettaisi.

Vastaavasti sovellettaisiin Liikenneturvan toiminnassa myös valtion maksuperustelakia. Liikenneturvan suoritteet olisivat pääosin valtion maksuperustelain 5 §:ssä tarkoitettuja maksuttomia julkisoikeudellisia suoritteita. Näitä olisivat tiedotus- ja valistustehtävän hoitamiseksi tuotetut koulutuspalvelut ja -ohjelmat, aineistot, tutkimukset, selvitykset ja muut suoritteet, neuvot, opastaminen, lausunnot sekä kirjasto- ja tietopalvelu. Liikenneturva voi antaa lausuntoja yleisen liikenneturvallisuuden edistämistä tarkoittavista toimenpiteistä viranomaisille, julkista tehtävää hoitaville tai jäsenjärjestöille. Sen tehtävänä ei edelleenkään ole esimerkiksi yksityisten asiantuntijalausuntojen antaminen. Liikenneturva voi julkaista oman toiminnan yhteydessä tehtyjä tutkimuksia ja selvityksiä. Maksuttomiin suoritteisiin kuuluisi myös koululaisten liikennevalistus. Toiminnan yhteydessä tuotettavasta aineistosta voi koitua huomattavia kustannuksia esimerkiksi tilatessa niitä erikseen suurina määrinä. Tällaisissa tapauksissa olisi maksuttomuudesta voitava poiketa.

Liikenneturvan tehtävään liittyvät tilauksesta tuotetut palvelut, tutkimukset, selvitykset ja muu aineisto sekä yhteistyössä sidosryhmien kanssa tuotetut palvelut ja aineistot olisivat sen sijaan maksuperustelain 4 §:ssä tarkoitettuja maksullisia suoritteita. Näitä suoritteita olisi myös omien ennakoivan ajon kouluttajien kouluttaminen. Tässä tarkoitettuista suoritteista Liikenneturva perisi maksuperustelain 6 §:ssä tarkoitettua suoritteen omakustannusarvoa vastaavan maksun. Esimerkiksi edellä tarkoitetuista suurina erinä tilattavista muutoin maksuttomista aineistoista Liikenneturva voisi periä enintään tuotteen omakustannusarvoa vastaavan maksun. Perittävä maksu voisi ylimääräisten kustannusten suuruudesta riippuen vastata joko toimituskustannuksia tai muita tilauksesta aiheutuvia kustannuksia. Maksun voisi myös jättää perimättä. Maksullisten suoritteiden kohdalla olisi syytä voida poiketa maksullisuudesta

suoritteen aiheuttaessa vain vähäisiä kustannuksia esimerkiksi vähäisen työn vuoksi normaalitoiminnan yhteydessä. Liikenne- ja viestintäministeriö antaisi valtion maksuperustelain 8 §:n 2 momentissa tarkoitetut määräykset suoritteiden maksullisuudesta. Liikenneturva määräisi ja perisi suoritteistaan maksut ja niitä voitaisiin 4 §:ssä ehdotetun mukaisesti käyttää toiminnan rahoitukseen.

6 § Toiminnan valvonta. Liikenneturvan valvontaan ei ehdoteta muutoksia. Keskusjärjestö olisi edelleen liikenne- ja viestintäministeriön ohjauksessa ja valvonnassa. Ministeriö vahvistaisi vuosittain varojen käyttösuunnitelman. Käyttösuunnitelmasta olisi edelleen käytävä ilmi menolajeittain eriteltyinä palkkausten ja muiden menojen määrät. Hallintoneuvoston tehtävänä olisi varojen käyttösuunnitelman hyväksyminen. Hallintoneuvostossa olisivat asiasta järjestöedustuksen ohella mukana päättämässä valvovan ministeriön edustaja samoin kuin rahoituksen päälähteestä vastaavan ministeriön, sosiaali- ja terveysministeriön, edustaja. Sosiaali- ja terveysministeriö päättäisi liikenneturvallisuusmaksun osoittamisesta toiminnan rahoittamiseen. Rahoituslähteestä olisi nimenomainen maininta ehdotetussa 4 pykälässä. Liikenneturvan valvontaan kuuluisi myös toimintaa koskevien tietojen toimittaminen valvovalle viranomaiselle. Asiasta säädettäisiin tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Valtioneuvoston asetuksessa säädettäisiin nykyiseen tapaan Liikenneturvan velvollisuudesta toimittaa vuosittain ministeriölle keskipitkän aikavälin toiminta- ja taloussuunnitelma samoin kuin toimintasuunnitelman, tilinpäätöksen, tilintarkastajien lausunnon ja toimintakertomuksen tiedoksi lähettämisestä ministeriölle.

7 § Yhdistyslain säännösten soveltaminen. Yhdistyslain 2 §:n 2 momentin mukaan yhteisöön, joka on perustettu lailla tai asetuksella erityistä tarkoitusta varten, sovelletaan yhdistyslakia vain sikäli kuin siitä erikseen säädetään. Liikenneturvaa koskevaan lakiin ja sen nojalla annettavaan valtioneuvoston asetukseen sisällytettävien nimenomaisten säännösten lisäksi ehdotetaan toissijaisesti sovellettavaksi yhdistyslain säännöksiä. Nämä koskisivat erityisesti toimintaan osallisten oikeuksien ja velvollisuuksien perusteita, ku-

ten jäsenten oikeuksien ja velvollisuuksien perusteita, esteellisyyttä ja vahingonkorvausvelvollisuutta. Sovellettaviksi tulisivat yhdistyslain säännökset rekisteröidyn yhdistyksen jäsenten henkilökohtaisesta vastuusta yhdistyksen velvoitteista (6 § 2 momentti), kaksiikielisuudesta (9 §), jäsenluettelosta (11 §), jäseneksi liittymisestä (12 §), yhdistyksestä erottamisesta (14 §) sekä erottamismenettelystä (15 §), hallituksen jäsenen esteellisyydestä (26 §:n 2 momentti), päätöksentekojärjestyksestä (27 §), vaaleista (28 §) ja vaalien toimittamisesta (29 §), hallituksesta (35 §:n 1 ja 2 momentti), esteellisyydestä (37 §) ja vahingonkorvausvelvollisuudesta (39 §).

Seikoista, joista yhdistyslain mukaan on mainittava yhdistyksen säännöissä, ehdotetaan 8 §:n mukaan säädettäväksi valtioneuvoston asetuksella. Säännöksiin ei ehdoteta asiallisia muutoksia. Näitä ovat esimerkiksi nimeä, kotipaikkaa, jäsenen velvollisuutta suorittaa jäsenmaksuja, tilikautta, tilintarkastajia, tilinpäätöstä ja vastuuvapaudesta päättämistä koskevat asiat.

Liikenneturvan kirjanpitovelvollisuudesta, kirjanpidosta ja tilinpäätöksestä olisi sen lisäksi soveltuvin osin voimassa, mitä kirjanpitolaisissa (655/1973) säädetään. Valtioneuvoston asetuksessa edellytettäisiin Liikenneturvan taloudesta pidettävän kirjaa kirjanpidon yleisten periaatteiden mukaan. Tilintarkastajista säädetään voimassa olevan liikenneturvasta annetun asetuksen 22 §:ssä. Sen mukaan hallinnon ja tilien tarkastamista varten Liikenneturvalla tulee olla kaksi tilintarkastajaa, joiden tulee olla joko Keskuskaupparin hyväksymiä tilintarkastajia tai julkishallinnon ja -talouden tilintarkastajan tutkinnon suorittaneita tilintarkastajia. Tilintarkastajista toisen valitsee keskusjärjestön kokous ja toisen määrää liikenne- ja viestintäministeriö. Kummallekin tilintarkastajalle valitaan tai määrätään myös varamies. Ennen 1.2.2001 voimaantullutta muutosta edellytettiin Liikenneturvalla olevan kolme tilintarkastajaa, joista yhden tuli olla valtiontalouden tarkastusviraston määräämä. Säännös kuitenkin muutettiin tarkastusviraston tehtäväkuvan muuttuessa siten, että sen viranomaistehtävistä poistettiin sellaiset eri säädöksiin perustuvat toimeenpanovallalle kuuluvat tehtävät, jotka voisivat vaarantaa sen

riippumattomuuden ja muut valtiontalouden ulkoiseen tarkastustoimeen kuulumattomat tehtävät. Tällaiseksi tehtäväksi katsottiin tarkastusviraston osallistuminen yksittäisten laitosten ja yhteisöjen, kuten Liikenneturvan, tilintarkastajien valintaan. Muutoksen yhteydessä tilintarkastajien lukumäärä laskettiin kahteen.

8 § *Valtuus tarkempien säännösten antamiseen.* Valtioneuvoston asetuksella ehdotetaan annettavaksi tarkemmat täytäntöönpanon edellyttämät säännökset ja säännökset asioista, joista yhdistyslain mukaan edellytetään mainittavaksi yhdistyksen säännöissä. Liikenneturvan tehtäviä, sen toimielimiä ja niiden tehtäviä sekä valvonnan toteutumisen edellyttämien valtuussäännösten ohella valtioneuvoston asetukseen sisältyisivät edellä todetun mukaisesti säännökset yhdistyksen kotipaikasta, jäsenten velvollisuudesta suorittaa yhdistykselle jäsenmaksuja ja muita maksuja, tilintarkastuksesta ja tilikaudesta, tilinpäätöksen vahvistamisesta ja vastuuvapauden päättämisestä ja yhdistyksen varojen käyttämisestä yhdistyksen lakkauttamisen yhteydessä.

9 § *Voimaantulo.* Sisältää voimaantulosäännöksen.

2. Tarkemmat säännökset

Tarkemmat säännökset Liikenneturvasta annettaisiin valtioneuvoston asetuksella. Esiityksen liitteenä olevaan luonnokseen valtioneuvoston asetukseksi tehtäisiin nykyiseen asetukseen verraten vain ne muutokset, jotka ovat tarpeen edellä ehdotettujen säännösten sisällyttämisestä lakiin sekä keskusjärjestön yhdistysoikeudellisesta asemasta.

Valtion maksuperustelain 8 §:n 2 momentissa tarkoitetut säännökset Liikenneturvan tässä laissa tarkoitettujen suoritteiden maksullisuudesta annettaisiin liikenne- ja viestintäministeriön asetuksella.

3. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2004, jotta tämän lain vaikutukset kyetään huomioimaan toiminnassa ja sen suunnittelussa.

4. Säättämisjärjestys

Perustuslain vaatimuksista johtuen ehdotetaan Liikenneturvasta säädettäväksi lailla. Perustuslain 80 §:n 1 momentin mukaan tasavallan presidentti, valtioneuvosto ja ministeriö voivat antaa asetuksia vain perustuslaisissa tai muussa laissa säädetyn valtuuden nojalla. Liikenneturvasta säädetään nykyisin asetuksella, jonka antamiseen ei löydy valtuutusta laissa. Lisäksi perustuslain 124 §:n mukaan julkinen hallintotehtävä voidaan siinä säädetyn edellytyksin antaa muulle kuin viranomaiselle vain lailla. Koska Liikenne-

turvan kohdalla katsotaan olevan kysymys julkisesta hallintotehtävästä olisi siitä myös tällä perusteella säädettävä lailla.

Lakiin sisältyisivät keskeiset Liikenneturvaa ja sen toimintaa koskevat säännökset. Lain täytäntöönpanon edellyttämät säännökset sekä säännökset asioista, joista yhdistyslain mukaan on mainittava yhdistyksen säännöissä, annettaisiin valtioneuvoston asetuksella.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

Liikenneturvasta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Liikenneturva ja sen tarkoitus

Liikenneturva, ruotsinkieliseltä nimeltään Trafikskyddet, on julkisoikeudellinen yhdistys, joka toimii valtakunnallisena liikenneturvallisuuksien keskusjärjestönä.

Liikenneturvan tarkoituksena on liikenneturvallisuuden edistäminen tiedotuksen, valistuksen ja koulutuksen keinoin. Liikenneturvan tehtävistä säädetään valtioneuvoston asetuksella.

2 §

Oikeustoimikelpoisuus

Liikenneturvan kelpoisuudesta saada niimiä oikeuksia ja tehdä sitoumuksia sekä kantaa ja vastata on voimassa, mitä yhdistyslain (503/1989) 6 §:n 1 momentissa säädetään rekisteröidystä yhdistyksestä.

3 §

Liikenneturvan toimielimet

Liikenneturvan toimielimiä ovat keskusjärjestön kokous ja hallitus. Muista toimielimistä säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Keskusjärjestön kokouksen muodostavat ja siinä päätösvaltaa käyttävät keskusjärjestön jäsenet.

Hallitus käyttää keskusjärjestön ylintä päätösvaltaa asioissa, jotka eivät kuulu keskusjärjestön kokouksen päätösvaltaan. Hallituksessa on puheenjohtaja ja yksitoista muuta jäsentä. Valtioneuvosto määrää puheenjohtajan ja neljä jäsentä, jotka edustavat liikenne- ja viestintäministeriötä, opetusministeriötä, sisäasiainministeriötä ja sosiaali- ja terveys-

ministeriötä. Keskusjärjestön kokous valitsee seitsemän jäsentä, jotka edustavat eri tienkäyttäjryhmiä. Kullekin jäsenelle määrätään tai valitaan henkilökohtainen varajäsen. Puheenjohtaja ja muut jäsenet määrätään tai valitaan kahdeksi kalenterivuodeksi kerrallaan. Kunakin kalenterivuonna kuitenkin puolet jäsenistä on erovuorossa. Hallitus valitsee keskuudesta kaksi varapuheenjohtajaa.

Toimielinten tehtävistä ja muista toimieliimiä koskevista tarpeellisista seikoista säädetään valtioneuvoston asetuksella. Jos ministeriötä edustava hallituksen jäsen tai varajäsen hallituksessa eroaa tai kuolee kesken toimikauden, liikenne- ja viestintäministeriö määrää hänen tilalleen uuden jäsenen tai varajäsenen jäljellä olevaksi toimikaudeksi.

4 §

Toiminnan rahoitus

Liikenneturvan toiminnan rahoitukseen voidaan käyttää liikennevakuutuslain (279/1959) 18 a §:n 1 momentin mukaisella liikenneturvallisuuden edistämiseen tarkoitettulla maksulla kerättyjä varoja.

Liikenneturvan toiminnan rahoitukseen voidaan käyttää myös muita tähän tarkoitukseen osoitettuja varoja sekä mahdollisista jäsenmaksuista ja suoritemaksuista kertyviä tuloja.

5 §

Yleishallinto-oikeudellisten periaatteiden soveltaminen

Tässä laissa tarkoitettujen tehtävien hoitamisessa on soveltuvin osin noudatettava hallintomenettelylakia (598/1982), lakia viranomaisten toiminnan julkisuudesta (621/1999)

ja kielilakia (148/1922) ja valtion maksu-
rustelakia (150/1992).

6 §

Toiminnan valvonta

Liikenne- ja viestintäministeriö ohjaa ja valvoo Liikenneturvan toimintaa ja vahvistaa vuosittain varojen käyttösuunnitelman. Liikenneturvan tulee toimittaa ministeriölle valvontaa varten tarvittavat asiakirjat siten kuin valtioneuvoston asetuksella säädetään.

7 §

Yhdistyslain säännösten soveltaminen

Jäsenten vastuusta keskusjärjestön velvoitteista on voimassa, mitä rekisteröidyn yhdistyksen jäsenten vastuusta yhdistyslain 6 §:n 2 momentissa säädetään. Keskusjärjestöstä ja sen jäsenistä on soveltuvin osin voimassa, mitä yhdistyslain 6 §:n 2 momentissa, 9, 11, 12, 14, 15, 26 §:n 2 momentissa, 27–29 ja 35 §:n 1 ja 2 momentissa, 37 sekä 39 §:ssä säädetään.

8 §

Tarkemmat säännökset

Tarkemmat säännökset tämän lain täytäntöönpanosta sekä asioista, joista yhdistyslain mukaan edellytetään mainittavaksi yhdistyksen säännöissä, annetaan valtioneuvoston asetuksella. Liikenneturvan suoritteiden maksullisuudesta määrätään liikenne- ja viestintäministeriön asetuksella.

9 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 200 .

Tällä lailla kumotaan Liikenneturvasta 13 päivänä marraskuuta 1987 annettu asetus (843/1987) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.

Helsingissä 18 päivänä lokakuuta 2002

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Liikenne- ja viestintäministeri *Kimmo Sasi*

Valtioneuvoston asetus

Liikenneturvasta

Valtioneuvoston päätöksen mukaisesti, joka on tehty liikenne- ja viestintä ministeriön esittelystä säädetään Liikenneturvasta päivänä kuuta 2002 annetun koskevan lain (/) nojalla:

1 §

Nimi, tarkoitus ja kotipaikka

Liikenneturvan, ruotsinkieliseltä nimeltään Trafikskyddet, nimestä ja tarkoituksesta säädetään Liikenneturvasta annetussa laissa (/).

Liikenneturvan kotipaikka on Helsingin kaupunki ja toimialue koko maa.

Järjestön kielet ovat suomi ja ruotsi.

2 §

Liikenneturvan tehtävät

Liikenneturvan tulee siitä annetun lain (/) 1 §:ssä säädetyn tarkoituksensa toteuttamiseksi

- 1) harjoittaa liikenneturvallisuutta koskevaa tiedotus-, valistus- ja koulutustoimintaa;
- 2) harjoittaa Liikenneturvan toimintaa palvelevaa tutkimusta;
- 3) opastaa ja yhteensovittaa jäsenjärjestöjen liikenneturvallisuustyötä; sekä
- 4) tehdä aloitteita ja toimia muutoinkin liikenneturvallisuuden hyväksi.

3 §

Jäsenyys Liikenneturvassa

Liikenneturvan jäseniksi voidaan hyväksyä sellaiset valtakunnalliset yhdistykset ja muut yhteisöt, joiden toimialaan tai tehtäviin liikenneturvallisuuden edistäminen kuuluu tai läheisesti liittyy.

Jäsenellä on oikeus erota Liikenneturvasta ilmoittamalla siitä kirjallisesti hallitukselle tai sen puheenjohtajalle.

Jäsenten velvollisuudesta suorittaa jäsen-

maksuja ja muita maksuja sekä niiden määristä päättää keskusjärjestön kokous.

4 §

Keskusjärjestön kokoukset

Keskusjärjestön kokouksia ovat varsinainen ja ylimääräinen kokous. Varsinaisia kokouksia ovat vuosittain viimeistään toukokuussa pidettävä kevätkokous ja viimeistään joulukuussa pidettävä syyskokous. Varsinainen kokous pidetään hallituksen kutsusta sen määräämässä paikassa ja sen määräämänä aikana.

Ylimääräinen kokous pidetään, milloin hallitus katsoo sen tarpeelliseksi tai vähintään viidesosa jäsenistä sitä vaatii kirjallisesti hallitukselta ilmoittamansa asian käsittelyä varten. Ylimääräinen kokous on kutsuttava koolle kuukauden kuluessa siitä, kun päätös sen pitämisestä on tehty tai jäsenet ovat sitä vaatineet.

Keskusjärjestön kokouksessa on edustettuna olevalla jäsenellä yksi ääni. Sama henkilö saa edustaa vain yhtä jäsentä.

Liikenneturvan hallituksen jäsenillä ja heidän varajäsenillä, toimitusjohtajalla ja hänen sijaisellaan sekä toimihenkilöiden keskuudesta valitsemalla edustajalla on keskusjärjestön kokouksessa puhevalta, mutta ei äänioikeutta. He eivät saa kokouksessa edustaa Liikenneturvan jäseniä.

5 §

Kutsu keskusjärjestön kokoukseen

Kutsu keskusjärjestön kokoukseen on viimeistään kaksi viikkoa ennen kokousta lähetettävä jäsenille kirjatussa kirjeessä tai muul-

la Liikenneturvan varsinaisen kokouksen päättämällä tavalla.

Kutsussa on mainittava kokouksessa käsiteltävät asiat. Toimintakertomus ja esitys keskipitkän aikavälin suunnitelmaksi on liitettävä kutsuun, jos ne tulevat kokouksessa esille.

6 §

Kokouksen avaaminen ja pöytäkirjan tarkastajat

Keskusjärjestön kokouksen avaa hallituksen puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja. Kokouksen avaajan tulee todeta kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus sekä antaa tehtäväksi kokouksen puheenjohtajan vaalin toimittaminen. Kokouksen sihteerin kutsuu puheenjohtaja.

Kokouksen pöytäkirjan tarkastajiksi valitaan kaksi jäsenen edustajaa.

7 §

Kevätkokouksen ja syyskokouksen tehtävät

Kevätkokouksessa:

1) käsitellään toimintakertomus edelliseltä vuodelta sekä tilinpäätös ja tilintarkastajien lausunto;

2) päätetään tilinpäätöksen vahvistamisesta ja vastuuvapauden myöntämisestä hallituksen jäsenille ja toimitusjohtajalle;

3) käsitellään keskipitkän aikavälin suunnitelma; sekä

3) käsitellään muut kokouskutsussa mainitut asiat.

Syyskokouksessa:

1) määrätään hallituksen puheenjohtajan ja jäsenten sekä tilintarkastajien palkkiot seuraavaksi toimintavuodeksi;

2) valitaan ne hallituksen jäsenet, joiden valinta 11 §:n nojalla kuuluu keskusjärjestön kokoukselle;

3) valitaan yksi tilintarkastaja ja tämän varamies, joiden valinta 22 §:n mukaan kuuluu keskusjärjestön kokoukselle;

4) päätetään mahdollisesta jäsenmaksusta ja sen määrästä seuraavaksi toimintavuodeksi; sekä

5) käsitellään muut kokouskutsussa mainitut asiat.

8 §

Hallituksen kutsuminen koolle

Hallitus kokoontuu puheenjohtajan kutsusta. Puheenjohtajan on kutsuttava hallitus koolle, milloin tilintarkastajat tai vähintään viisi hallituksen jäsentä kirjallisesti sitä vaatii ilmoittamaansa asian käsittelyä varten. Hallituksen puheenjohtajan on ilmoitettava toimitamastaan kutsusta toimitusjohtajalle.

9 §

Kutsu hallituksen kokoukseen

Kutsu hallituksen kokoukseen on lähetettävä hallituksen jäsenille vähintään seitsemän päivää ennen kokousta.

Kutsussa on mainittava kokouksessa esille tulevat asiat. Esitykset toimintakertomukseksi, keskipitkän aikavälin suunnitelmaksi, toimintasuunnitelmaksi ja talousarvioksi on liitettävä kutsuun, jos ne tulevat kokouksessa esille.

10 §

Hallituksen päätösvaltaisuus ja läsnäoloon oikeutetut

Hallitus on päätösvaltainen, kun puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja ja vähintään puolet muista jäsenistä on saapuvilla kokouksessa.

Liikenneturvan toimitusjohtajalla ja hänen sijaisellaan sekä toimihenkilöiden keskuudessaan valitsemalla edustajalla on oikeus olla saapuvilla hallituksen kokouksessa, jossa heillä on puhevalta, mutta ei äänioikeutta.

Hallituksen kokouksessa pidetään pöytäkirjaa. Pöytäkirjan tarkistaa kaksi kokouksen valitsemaa hallituksen jäsentä.

Jäsenellä, joka ei ole yhtynyt päätökseen, on oikeus saada eriävä mielipiteensä merkityksi pöytäkirjaan.

11 §

Hallituksen tehtävät

Hallituksen tehtävänä on:

- 1) vahvistaa seuraavan vuoden toimintasuunnitelma ja talousarvio;
- 2) päättää Liikenneturvan jäsenten ottamisesta ja erottamisesta;
- 3) huolehtia Liikenneturvan toiminnan kehittämisestä sekä valvoa järjestön etua ja oikeutta;
- 4) valvoa Liikenneturvan talouden ja varojen hoitoa;
- 5) ottaa ja erottaa toimitusjohtaja ja määrätä hänen palkkaetunsa sekä määrätä toimitusjohtajalle sijainen;
- 6) valita ne johtoryhmän jäsenet, joiden valinta 16 §:n mukaan kuuluu hallitukselle;
- 7) antaa ohjeet muun henkilöstön työhönottoa, erottamista ja palkkausta varten;
- 8) vahvistaa Liikenneturvan työjärjestys;
- 9) päättää 5 §:ssä tarkoitettujen neuvottelu- ja toimikuntien asettamisesta;
- 10) valmistella keskusjärjestön kokouksessa käsiteltävät asiat;
- 11) käsitellä Liikenneturvan toimintaa koskevat periaatteelliset asiat; sekä
- 12) käyttää muutoinkin Liikenneturvan ylintä päätösvaltaa asioissa, jotka eivät tämän asetuksen mukaan kuulu keskusjärjestön kokouksen päätösvaltaan.

12 §

Toimitusjohtaja ja johtoryhmä. Neuvottelu- ja toimikunnat

Liikenneturvalla on toimitusjohtaja ja johtoryhmä, joka toimii toimitusjohtajan neuvoo-antavana elimenä.

Johtoryhmään kuuluvat toimitusjohtaja ja hänen sijaisensa sekä tarvittava määrä hallituksen määrääjäksi valitsemia Liikenneturvan muita toimihenkilöitä, joista yksi valitaan henkilöstöneuvoston esityksestä.

Liikenneturva voi asettaa neuvottelu- ja toimikuntia käsittelemään jotain Liikenneturvan toimialaan kuuluvaa asiaa tai asia-ryhmää.

13 §

Toimitusjohtajan tehtävät

Toimitusjohtajan tehtävänä on:

- 1) huolehtia Liikenneturvan talouden ja varojen hoidosta;
- 2) valmistella hallituksessa käsiteltävät asiat;
- 3) panna täytäntöön hallituksen päätökset; sekä
- 4) johtaa Liikenneturvan toimintaa työjärjestyksen mukaisesti ja suorittaa ne muut toimeenpanovaltaan kuuluvat tehtävät, jotka eivät kuulu hallitukselle.

14 §

Päätöksenteko Liikenneturvan toimielimissä

Liikenneturvan toimielimissä tehdään päätökset yksinkertaisella äänen enemmistöllä. Äänen mennessä tasan ratkaisee puheenjohtajan ääni, vaalissa kuitenkin arpa.

15 §

Oikeus Liikenneturvan nimen kirjoittamiseen

Liikenneturvan nimen on oikeutettu kirjoittamaan hallituksen puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja kumpikin erikseen yhdessä toimitusjohtajan tai hänen sijaisensa kanssa.

Hallitus voi oikeuttaa toimitusjohtajan yksin tai muun toimihenkilön yhdessä toisen toimihenkilön kanssa kirjoittamaan Liikenneturvan nimen järjestön juoksevaan hallintoon kuuluvissa asioissa.

Hallitus pitää 1 ja 2 momentissa tarkoitusta henkilöistä luetteloa, joka vuosittain julkaistaan virallisessa lehdessä. Luettelosta annetaan tietoja ja otteita niitä haluaville.

16 §

Haasteen toimittaminen

Haasteen tai muun tiedoksiannon katsotaan tulleen Liikenneturvan tietoon, kun se on toimitettu jollekin 20 §:n 1 momentissa mainituista henkilöistä.

17 §

Käyttösuunnitelma ja Liikenneturvan valvonnan toteuttaminen

Liikenneturvan varojen käyttösuunnitelmasta tulee käydä ilmi menolajeittain eriteltyinä palkkausten ja muiden menojen määrät.

Liikenneturvan on vuosittain toimitettava liikenne- ja viestintäministeriölle keskipitkän aikavälin toiminta- ja taloussuunnitelma. Sen on lähetettävä toimintasuunnitelma, tilinpäätös, tilintarkastajien lausunto ja toimintakertomus ministeriölle tiedoksi.

18 §

Kirjanpito ja tilintarkastus

Liikenneturvan hallinnon ja tilien tarkastamista varten tulee olla kaksi tilintarkastajaa, jotka ovat joko Keskuskauppakamarin hyväksymiä tilintarkastajia (KHT) tai julkishallinnon ja -talouden tilintarkastajia (JHTT). Tilintarkastajista toisen valitsee keskusjärjestön kokous ja toisen määrää liikenne- ja viestintäministeriö. Kummallekin tilintarkastajalle valitaan tai määrätään myös varamies.

Liikenneturvan taloudesta pidetään kirjaa

kirjanpidon yleisten periaatteiden mukaan ottaen soveltuvin osin huomioon, mitä kirjanpitolaisissa (1336/1997) säädetään. Liikenneturvan tilit päätetään kalenterivuositain ja annetaan ensiksi seuraavan maaliskuun loppuun mennessä toimintakertomuksen ohella tilintarkastajille tarkastettaviksi.

Tilintarkastajien on suorittamansa tarkastuksen perusteella tilivuotta seuraavan huhtikuun 15 päivään mennessä annettava lausuntonsa hallitukselle, joka esittää sen keskusjärjestön kokoukselle.

19 §

Varojen käyttö keskusjärjestön lakatessa

Keskusjärjestön lakatessa sen varat on käytettävä Liikenneturvasta annetun lain 1 §:ssä säädetyn tarkoituksen toteuttamiseen siten kuin siitä erikseen säädetään ottaen huomioon mahdolliset lahjakirjoihin ja testamentteihin sisältyvät erityismääräykset.

20 §

Voimaantulo

Tämä asetus tulee voimaan päivänä kuuta 20 .